

กรมควบคุมมลพิษ
POLLUTION CONTROL DEPARTMENT

รายงานการจัดทำ

(ร่าง) รายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ

(Remediation Action Plan Checklist)

ส่วนมลพิษจากกากของเสียและสารอันตราย

กองจัดการกากของเสียและสารอันตราย

กรมควบคุมมลพิษ

คำนำ

ปัจจุบันประเทศไทยพบปัญหาการลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรม และปัญหาการบำบัด/กำจัดกากอุตสาหกรรมอย่างไม่ถูกต้อง ส่งผลให้พื้นที่ที่มีการลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรมเกิดการปนเปื้อนสารมลพิษและเกิดการแพร่กระจายของสารมลพิษลงสู่ดินและน้ำใต้ดิน ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์และคุณภาพสิ่งแวดล้อม ดังนั้น พื้นที่ที่มีการปนเปื้อนของสารมลพิษจะต้องได้รับการบำบัดฟื้นฟูให้ถูกต้องตามหลักวิชาการและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter Pays Principle) เพื่อให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือระบบนิเวศกลับมาอยู่ในระดับที่สามารถปกป้องสุขภาพมนุษย์จากการรับสัมผัสสารได้

การดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่าผู้ก่อมลพิษยังไม่มีความเข้าใจในการจัดทำแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ ทำให้ประชาชนที่ติดตามการดำเนินงานการแก้ไขปัญหาเกิดความไม่ไว้วางใจต่อผู้ก่อกำเนิดมลพิษและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องว่าจะสามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาหรือบรรเทาความเดือดร้อนให้กับประชาชนได้จริงหรือไม่ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการดำเนินงานของหน่วยงานราชการ

กรมควบคุมมลพิษ โดยกองจัดการกากของเสียและสารอันตราย เห็นความจำเป็นในการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นจึงจัดทำ (ร่าง) รายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ (Remediation Action Plan Checklist) เพื่อให้ผู้ก่อกำเนิดมลพิษนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนและกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานในการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องใช้เป็นเครื่องมือสำหรับตรวจสอบขั้นตอนการจัดทำแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ ซึ่งจะส่งผลให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปในทิศทางเดียวกันระหว่างผู้ก่อมลพิษและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง รวมถึงลดข้อกังวลของประชาชนและสร้างความพึงพอใจให้กับทุกภาคส่วน

กรมควบคุมมลพิษ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สารบัญ

หน้า

หลักการและเหตุผล.....	๑
วัตถุประสงค์.....	๒
แนวความคิด.....	๒
บทวิเคราะห์.....	๖
จุดแข็ง (Strengths: S).....	๖
จุดอ่อน (Weaknesses: W).....	๘
โอกาส (Opportunities: O).....	๘
อุปสรรค (Threats: T).....	๙
สรุปผลการวิเคราะห์.....	๑๐
ขั้นตอนการดำเนินงาน.....	๑๑
ผลการดำเนินงาน.....	๑๔
๑) การจัดทำรอบรายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ.....	๑๔
๒) การจัดทำ (ร่าง) รายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ.....	๑๙
สรุปผลการดำเนินงาน.....	๒๖
บรรณานุกรม.....	๒๗

(ร่าง) รายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟู พื้นที่ปนเปื้อน (Remediation Action Plan Checklist)

หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันประเทศไทยพบปัญหาการลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรม และปัญหาการบำบัด/กำจัดกากอุตสาหกรรมอย่างไม่ถูกต้อง โดยเฉพาะโรงงานรับบำบัด/กำจัดกากอุตสาหกรรมด้วยวิธีการฝังกลบ ปรับสภาพ และรีไซเคิล ประเภท ๑๐๑ ๑๐๕ และ ๑๐๖ และในรอบ ๓ ปีที่ผ่านมา พบเหตุการณ์ดังกล่าวมากถึง ๑๒ ครั้ง เช่น การลักลอบฝังกลบกากอุตสาหกรรมในพื้นที่ของบริษัท เอกอุทัย จำกัด (สาขากลางดง) จังหวัดนครราชสีมา และบริษัท เอกอุทัย จำกัด (สาขาศรีเทพ) จังหวัดเพชรบูรณ์ การลักลอบทิ้งกากของเสียอุตสาหกรรมในพื้นที่เอกชน ตำบลดีลัง จังหวัดลพบุรี การปนเปื้อนมลพิษจากการประกอบกิจการของบริษัท แวกซ์ กาเบ็จ รีไซเคิล เซ็นเตอร์ จำกัด จังหวัดราชบุรี เป็นต้น ส่งผลให้พื้นที่ที่มีการลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรมหรือพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งของโรงงานรับกำจัดกากอุตสาหกรรมมีการปนเปื้อนสารมลพิษและเกิดการแพร่กระจายของสารมลพิษลงสู่ดินและน้ำใต้ดิน ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์และคุณภาพสิ่งแวดล้อม ดังนั้น พื้นที่ที่มีการปนเปื้อนของสารมลพิษจะต้องได้รับการบำบัดฟื้นฟูให้ถูกต้องตามหลักวิชาการและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter Pays Principle) เพื่อให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือระบบนิเวศกลับมาอยู่ในระดับที่สามารถปกป้องสุขภาพมนุษย์จากการรับสัมผัสสารได้

การดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่าผู้ก่อมลพิษยังไม่มีความเข้าใจในการจัดทำแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ โดยเมื่อมีการประชุมหรือติดตามตรวจสอบจากหน่วยงานราชการที่กำกับดูแล ผู้ก่อมลพิษไม่สามารถอธิบายให้มีความชัดเจนถึงหลักการดำเนินงาน วิธีการและขั้นตอนการดำเนินงาน ระยะเวลา และค่าใช้จ่าย รวมถึงการประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับผู้ปฏิบัติงานและชุมชนรอบข้างได้ ทำให้ประชาชนที่ติดตามการดำเนินงานการแก้ไขปัญหาเกิดความไม่ไว้วางใจต่อผู้ก่อกำเนิดมลพิษและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องว่าจะสามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาหรือบรรเทาความเดือดร้อนให้กับประชาชนได้จริงหรือไม่ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการดำเนินงานของหน่วยงานราชการ

กรมควบคุมมลพิษ โดยกองจัดการกากของเสียและสารอันตราย เห็นความจำเป็นในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจึงจัดทำ (ร่าง) รายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ (Remediation Action Plan Checklist) เพื่อให้ผู้ก่อกำเนิดมลพิษนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนและกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานในการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องใช้เป็นเครื่องมือสำหรับตรวจสอบขั้นตอนการจัดทำแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ ซึ่งจะส่งผลให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปในทิศทางเดียวกันระหว่างผู้ก่อมลพิษและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง รวมถึงลดข้อกังวลของประชาชนและสร้างความพึงพอใจให้กับทุกภาคส่วน

วัตถุประสงค์

๑. ศึกษารายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษของต่างประเทศ (Remediation Action Plan Checklist) และแนวทางที่เหมาะสมในการนำมาปรับใช้กับประเทศไทย

๒. วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ประกอบการพิจารณาเพื่อจัดทำ (ร่าง) รายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ (Remediation Action Plan Checklist)

๓. จัดทำ (ร่าง) รายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ (Remediation Action Plan Checklist) สำหรับประเทศไทย

แนวความคิด

พื้นที่ปนเปื้อนมลพิษเป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพมนุษย์ เศรษฐกิจและการวางแผนจัดการทั่วโลก ปัจจุบันในหลายประเทศประสบปัญหาเกี่ยวกับการจัดการพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ จึงได้พัฒนารายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ (Remediation Action Plan Checklist) เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนและกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานในการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ ซึ่งรายการตรวจสอบฯ ดังกล่าว ผ่านการพิจารณาประเมินประสิทธิภาพ ความน่าเชื่อถือ ความเป็นไปได้ การเปรียบเทียบความเสี่ยง และถูกนำไปใช้งานจริงสำหรับพื้นที่ปนเปื้อนภายในประเทศ โดยสาระสำคัญของรายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษในแต่ละประเทศ ดังนี้

๑. Alberta Energy Regulator เป็นหน่วยงานกำกับดูแลอุตสาหกรรมพลังงานแห่งเดียวของรัฐอัลเบอร์ตา ประเทศแคนาดา ที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานของรัฐบาล เพื่อให้การรับรองว่าบริษัทต่าง ๆ ดำเนินกิจการในลักษณะที่ปลอดภัยและรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งในส่วนของงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ ได้พัฒนารายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

- สรุปแนวทางการจัดการแหล่งกำเนิดมลพิษ
- แผนที่แสดงขอบเขตและระดับของการปนเปื้อน
- การบ่งชี้ผู้ที่อาจได้รับผลกระทบและเส้นทางการรับสัมผัสสาร
- เกณฑ์ฟื้นฟูที่เลือกใช้ (เหตุผล)
- แผนการฟื้นฟูดินและน้ำใต้ดิน
- แผนการควบคุมการรับสัมผัสสารหรือการจัดการความเสี่ยง

๒. The Government of Nova Scotia เป็นรัฐบาลส่วนภูมิภาคของจังหวัดโนวาสโกเชีย ประเทศแคนาดา ได้พัฒนารายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ เพื่อใช้สำหรับการรื้อถอนและการปล่อยสารเคมีที่เกิดขึ้นจากภาคอุตสาหกรรม รวมถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า เช่น ถังน้ำมันรั่วเหนือพื้นดิน อุบัติภัย

จากการระเบิดของสารเคมี เป็นต้น ส่งผลให้ดิน น้ำ และอากาศปนเปื้อนได้ ดังนั้น เพื่อให้การฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษกลับมาอยู่ในระดับที่ไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อม จึงบังคับใช้รายการตรวจสอบฯ ดังกล่าว โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ๒๕๕๖ ซึ่งรายการตรวจสอบฯ ดังกล่าว มีสาระสำคัญ ดังนี้

- ข้อมูลภาพรวมเกี่ยวกับสารที่ปนเปื้อนในพื้นที่ (ชนิดและปริมาณ)
- คุณสมบัติของสารปนเปื้อนที่สามารถแพร่กระจายในสิ่งแวดล้อม (อากาศ ดิน และน้ำใต้ดิน)
- ระบุเกณฑ์การบำบัด/กำจัดของมลพิษ (ให้เป็นไปตามมาตรฐาน/อยู่ในระดับที่ยอมรับได้)
- วิธีการบำบัด/ฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อน
- คำแนะนำโดยละเอียดเกี่ยวกับการแก้ไขและการบริหารความเสี่ยงที่จะดำเนินการ รวมถึงการพิจารณาข้อจำกัดทางกายภาพ/เคมี ข้อกำหนดในการก่อสร้างและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- แผนการจัดการความเสี่ยง ซึ่งอธิบายถึงมาตรการจัดการความเสี่ยงในระยะยาว
- แผนการติดตามตรวจสอบอย่างต่อเนื่องหลังจากมีการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อน
- การจัดทำรายงาน (Final Report)

๓. United States Environmental Protection Agency (U.S. EPA) เป็นหน่วยงานดูแลปกป้องสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งในส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ ได้พัฒนารายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังนี้ ๑) จัดเตรียมรูปแบบและข้อมูลที่เหมาะสมสำหรับแผนการดำเนินงานและรายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ ๒) เพื่อให้เกิดความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ขององค์กร ๓) เพื่อชี้แจงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ในการตัดสินใจเลือกแนวทางฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อน และ ๔) เพื่ออธิบายแผนและวิธีการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ ซึ่งรายการตรวจสอบฯ ดังกล่าว มีสาระสำคัญ ดังนี้

- ข้อมูลทั่วไป เช่น ชื่อ ตำแหน่งที่ตั้ง หน่วยงานรับผิดชอบ หลักการและเหตุผล เป็นต้น
- ข้อมูลความเป็นมาของพื้นที่ เช่น ประวัติการใช้ประโยชน์ที่ดิน กิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ก่อนที่จะมีการปนเปื้อนมลพิษ เป็นต้น
- คุณลักษณะของพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ เช่น ลักษณะภูมิประเทศ ธรณีสัณฐาน ขอบเขตการปนเปื้อนมลพิษ เป็นต้น
- ขอบเขตและบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ขอบเขตของปัญหาที่หน่วยงานสามารถแก้ไขได้ การจัดการกับข้อมูลที่เป็นภัยคุกคาม เป็นต้น
- บทสรุปความเสี่ยงของพื้นที่ปนเปื้อน เช่น สารเคมีที่กักไว้ในพื้นที่ปนเปื้อน เส้นทางการรับสัมผัสของสารเคมี การประเมินความเสี่ยงการก่อมะเร็ง เป็นต้น
- วัตถุประสงค์ของแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อน
- บทสรุปสำหรับวิธีการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อน

- การประเมินวิธีการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อน
- วิธีการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนที่เลือกใช้
- การมีส่วนร่วมของชุมชน

๔. New Hampshire Department of Environmental Services (NHDES) เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหน้าที่ในการปกป้องและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน รวมถึงการคุ้มครองและการจัดการสิ่งแวดล้อมของรัฐนิวแฮมป์เชียร์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์อย่างถูกต้อง ซึ่งในส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ ได้พัฒนารายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

- แนวทางการจัดการแหล่งกำเนิดมลพิษ (Source)
- สรุปผลการตรวจสอบและประเมินพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ
- ข้อเสนอแนะในการจัดหาแหล่งน้ำดื่มแหล่งอื่น กรณีพบการปนเปื้อนมลพิษในแหล่งน้ำดื่ม
- ทางเลือกในการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ อย่างน้อย ๒ ทางเลือก
- รายละเอียดของทางเลือกการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษที่เลือก เช่น ประสิทธิภาพในการลดระดับการปนเปื้อน การจัดทำระบบฟื้นฟูน้ำร่อง จุดตรวจและความถี่ในการตรวจวิเคราะห์ แผนการดำเนินงาน เป็นต้น

๕. Florida Department of Environmental Protection (FDEP) เป็นหน่วยงานของรัฐฟลอริดา ประเทศสหรัฐอเมริกา ที่มีภารกิจหน้าที่ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและการดูแลปกป้องอากาศ น้ำ และดิน โดยมีพันธกิจดังนี้ ๑) การกำกับดูแลปกป้องทรัพยากรธรรมชาติ โดยกำกับดูแลกิจกรรม การอนุญาตและการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ปกป้องคุณภาพอากาศ น้ำ และจัดการของเสีย ๒) การจัดทำแผนการฟื้นฟูระบบนิเวศ โดยปกป้องและปรับปรุงคุณภาพน้ำ ทรัพยากรทางน้ำ คุณภาพดิน ทรัพยากรทางดิน รวมถึงให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุนสำหรับการฟื้นฟูน้ำ น้ำใต้ดิน ดิน และโครงการโครงสร้างพื้นฐาน ตลอดจนประสานงานในการปกป้องดิน และพื้นที่ชายฝั่งที่จมอยู่ใต้น้ำในรัฐฟลอริดา ซึ่งในส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการของเสียและพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ ได้พัฒนารายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

- ข้อกำหนดสำหรับการเสนอขออนุญาตการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ เช่น เป้าหมายการฟื้นฟู เกณฑ์การฟื้นฟู การออกแบบระบบ แผนการดำเนินการ แผนการก่อสร้างระบบ เป็นต้น
- ข้อมูลสำหรับการฟื้นฟูดินปนเปื้อน เช่น ปริมาตรดินปนเปื้อน ปริมาณดินปนเปื้อนที่นำออกไปกำจัด ปริมาณดินปนเปื้อนที่จะดำเนินการฟื้นฟู เกณฑ์ฟื้นฟูดิน เป็นต้น
- การฟื้นฟูดินปนเปื้อนด้วยวิธีการทำฟาร์มดิน (Land Farming) เช่น ขนาดพื้นที่ที่ดำเนินการ พักัดตำแหน่งที่ตั้ง การควบคุมการไหลผ่านของน้ำบาดำ แผนการติดตามตรวจสอบน้ำใต้ดิน ความถี่ของการไถพรวน แผนการเก็บตัวอย่างดิน ความคุ้มทุน ความจำเป็นในการล้อมรั้ว เป็นต้น

- การฟื้นฟูดินปนเปื้อนด้วยการฝังกลบ เช่น ความคุ้มทุน แหล่งฝังกลบ (ใน – นอกพื้นที่) เป็นต้น
- การฟื้นฟูดินปนเปื้อนด้วยวิธีบำบัดด้วยความร้อน (Soil Thermal Treatment) เช่น โรงบำบัดดินด้วยวิธีเผา ไบอโนยูตาประกอบการ การวิเคราะห์และบำบัดเบื้องต้นก่อนนำเข้าเตาเผา ความคุ้มทุน เป็นต้น
- การฟื้นฟูดินด้วยวิธีทางชีวภาพ (Bioremediation) เช่น โรงบำบัดดินด้วยวิธีทางชีวภาพ ไบอโนยูตาประกอบการ การวิเคราะห์และบำบัดเบื้องต้นก่อนบำบัดด้วยวิธีทางชีวภาพ ความคุ้มทุน เป็นต้น
- การฟื้นฟูดินด้วยวิธีการเติมอากาศ (Bioventing) เช่น เกณฑ์ฟื้นฟูดิน ปริมาณสารปนเปื้อนในโซนอิมมอากาศ (Vadose dose) ข้อมูลจากการศึกษานำร่อง แบบโครงสร้างการดำเนินการ แผนการติดตามเฝ้าระวังคุณภาพอากาศ การปลดปล่อยสู่บรรยากาศ เป็นต้น
- ข้อมูลสำหรับการฟื้นฟูน้ำใต้ดิน เช่น ข้อมูลบ่อฟื้นฟู การประเมินลักษณะพื้นที่ การประเมินปริมาณน้ำใต้ดินที่ปนเปื้อน การกำหนดเป้าหมายการฟื้นฟูน้ำใต้ดิน เป็นต้น
- การฟื้นฟูน้ำใต้ดินด้วยกระบวนการไล่ด้วยอากาศ (Air Stripping) เช่น ตำแหน่งที่ตั้งของระบบ รายการคำนวณ พารามิเตอร์ที่ตรวจวัด แผนการติดตามตรวจสอบ เป็นต้น
- การควบคุมมลพิษทางอากาศ เช่น วิธีการควบคุมมลพิษทางอากาศ รายการคำนวณ แผนการติดตามตรวจสอบ เป็นต้น

๖. Environment Protection Authority South Australia (EPA, S.A.) เป็นหน่วยงานที่ควบคุมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อปกป้อง ฟื้นฟู ปรับปรุงสภาพแวดล้อมผ่านการควบคุมความเสี่ยงของมลพิษ ของเสีย เสี่ยง และรังสี ของรัฐเซาท์ออสเตรเลีย ประเทศออสเตรเลีย ซึ่งในส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการของเสียและพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ ได้พัฒนารายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญและการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการปนเปื้อนในพื้นที่ของรัฐเซาท์ออสเตรเลีย ซึ่งรายการตรวจสอบฯ ดังกล่าว มีสาระสำคัญ ดังนี้

- บทสรุปผู้บริหาร เช่น ขอบเขตการดำเนินงาน วัตถุประสงค์และเป้าหมายการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ ผลการดำเนินงาน เป็นต้น
- ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ เช่น ข้อมูลที่ตั้ง ข้อมูลการใช้ประโยชน์พื้นที่ ข้อมูลเจ้าของพื้นที่ ข้อมูลรายละเอียดของการปนเปื้อนมลพิษในพื้นที่ เป็นต้น
- ทางเลือกและวิธีการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ เช่น วิธีในการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ การจัดการความเสี่ยงเพื่อลดผลกระทบต่อสุขภาพมนุษย์ และสิ่งแวดล้อม ข้อเสนอจากหน่วยงานที่กำกับดูแล ระยะเวลาการดำเนินงาน เป็นต้น

๗. Ministry for the Environment, New Zealand เป็นหน่วยงานราชการระดับกระทรวงของประเทศนิวซีแลนด์ ที่ดูแลนโยบายสิ่งแวดล้อมของประเทศ รวมถึงการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ ซึ่งในส่วนของ การฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนนั้น ได้พัฒนารายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อน เพื่อให้บรรลุแนวทาง ที่สอดคล้องกันในระดับประเทศในการรายงานพื้นที่ปนเปื้อน ซึ่งจะช่วยให้เจ้าของพื้นที่ หน่วยงานกำกับดูแล และ ผู้สนใจอื่นๆ เข้าใจหรือทบทวนรายงานพื้นที่ปนเปื้อนและแผนการจัดการ ซึ่งรายการตรวจสอบฯ ดังกล่าว มีสาระสำคัญ ดังนี้

- บทสรุปผู้บริหาร
- แนวทางการดำเนินงานฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ
- ข้อมูลการบ่งชี้คุณลักษณะของพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ
- ข้อมูลความเป็นมาของพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ
- ข้อมูลสภาพพื้นที่และสภาพแวดล้อมของพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ
- ข้อมูลธรณีวิทยาและอุทกวิทยา
- แผนการคุ้มครองอย่าง วิธีและการวิเคราะห์ตัวอย่าง
- เกณฑ์มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- แผนการดำเนินงานฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ
- แผนการจัดการพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ
- แผนการตรวจสอบและติดตามการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อน

บทวิเคราะห์

การวิเคราะห์รายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ (Remediation Action Plan Checklist) ด้วยเทคนิค SWOT Analysis เพื่อทราบสภาพการณ์ภายในและภายนอกหน่วยงาน โดยมีทั้งข้อดี (จุดเด่น) ข้อด้อย (ปัญหา) และข้อที่เป็นโอกาสหรือเป็นอุปสรรค ซึ่งทำให้การกำหนดทิศทางการจัดทำรายการ ตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษมีประสิทธิภาพ ด้วยการนำจุดแข็ง (Strength) ที่มีอยู่มาใช้ให้เกิด ประโยชน์ และหาวิธีในการลดจุดอ่อน (Weakness) ให้น้อยลง ทั้งนี้ การประเมินอย่างรอบด้านทำให้ได้ทราบ โอกาส (Opportunity) และภัยคุกคาม (Threats) ที่หน่วยงานกำลังเผชิญอยู่อันจะนำไปสู่การจัดทำรายการ ตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษสำหรับประเทศไทยตามเป้าหมายที่กำหนด โดยมีแนวทางการวิเคราะห์ ดังนี้

จุดแข็ง (Strengths: S)

๑. ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติ ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน

โดยแบ่งแหล่งน้ำผิวดินออกเป็น ๕ ประเภท คือ ๑) แหล่งน้ำที่คุณภาพน้ำมีสภาพตามธรรมชาติ โดยปราศจากน้ำที่มาจากกิจกรรมทุกประเภทและสามารถใช้ประโยชน์เพื่อการขยายพันธุ์ตามธรรมชาติของสิ่งมีชีวิตระดับพื้นฐานและการอนุรักษ์ระบบนิเวศน์ของแหล่งน้ำ ๒) แหล่งน้ำที่ได้รับน้ำที่มาจากกิจกรรมบางประเภทและสามารถเป็นประโยชน์เพื่อการอนุรักษ์สัตว์น้ำ การประมง และการว่ายน้ำและกีฬาทางน้ำ ๓) แหล่งน้ำที่ได้รับน้ำที่มาจากกิจกรรมบางประเภทและสามารถเป็นประโยชน์เพื่อการเกษตร ๔) แหล่งน้ำที่ได้รับน้ำที่มาจากกิจกรรมบางประเภทและสามารถเป็นประโยชน์เพื่อการอุตสาหกรรม ๕) แหล่งน้ำที่ได้รับน้ำที่มาจากกิจกรรมบางประเภทและสามารถเป็นประโยชน์เพื่อการคมนาคม

๒. ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๐ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำใต้ดิน โดยแบ่งค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำใต้ดินของสารอันตรายออกเป็น ๔ กลุ่ม คือ ๑) กลุ่มของสารอินทรีย์ระเหยง่าย ๒) กลุ่มของโลหะหนัก ๓) กลุ่มของสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ ๔) กลุ่มของสารพิษอื่น ๆ

๓. ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพดิน โดยแบ่งคุณภาพดินตามลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ออกเป็น ๒ ประเภท คือ ๑) คุณภาพดินที่ใช้ประโยชน์เพื่อการอยู่อาศัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องประชาชนทั่วไปในพื้นที่แบบการอยู่อาศัย รวมถึงกลุ่มประชากรเสี่ยง ๒) คุณภาพดินที่ใช้ประโยชน์เพื่อการค้าขาย เกษตรกรรม และกิจการอื่น ๆ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อปกป้องประชาชนกลุ่มวัยทำงาน รวมถึงเกษตรกรที่เพาะปลูกพืชสวนและพืชไร่

๔. ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพตะกอนดินในแหล่งน้ำผิวดิน พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยกำหนดมาตรฐานคุณภาพตะกอนดินในแหล่งน้ำผิวดิน ออกเป็น ๒ ประเภท คือ ๑) มาตรฐานคุณภาพตะกอนดินในแหล่งน้ำผิวดินเพื่อปกป้องสัตว์หน้าดิน ๒) มาตรฐานคุณภาพตะกอนดินในแหล่งน้ำผิวดินเพื่อปกป้องมนุษย์ผ่านห่วงโซ่อาหาร

๕. คู่มือแนวทางการจัดการพื้นที่ปนเปื้อนสารอันตราย เป็นคู่มือเพื่อเสริมสร้างให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกิดความรู้ ความเข้าใจ ในการประเมินและจัดการพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ

๖. คู่มือการประเมินความเสี่ยงต่อการได้รับผลกระทบจากการปนเปื้อนของมลพิษในดินหรือน้ำใต้ดิน และคู่มือการฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่ได้รับความเสียหายจากการปนเปื้อนของมลพิษในดินหรือน้ำใต้ดิน จัดเป็นคู่มือเพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติในการจัดการปัญหาการปนเปื้อนหรือการแพร่กระจายของมลพิษจากของเสียและสารอันตรายในดินหรือน้ำใต้ดิน

๗. คู่มือแนวปฏิบัติการประเมินพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ เป็นคู่มือสำหรับการปฏิบัติงานในภาคสนามของเจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประเมินความเสี่ยงเพื่อตัดสินใจฟื้นฟูและจัดการพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ

จุดอ่อน (Weaknesses: W)

ไม่มีการจัดทำรายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ ทำให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานไม่มีแนวทางที่เป็นหลักปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันในการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษที่ผู้ก่อมลพิษจัดทำและส่งให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบ ทำให้เกิดความล่าช้าของการดำเนินงาน มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น สูญเสียโอกาสในการใช้ประโยชน์ที่ดินต่อไป

โอกาส (O: Opportunities)

ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลในด้านบวกต่อการจัดทำรายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษซึ่งจะเป็นเรื่องของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน รวมถึงเทคโนโลยีและการสื่อสารที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ตลอดจนภาคประชาชนที่มีความตื่นตัวในเรื่องของสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น ดังนี้

๑. พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๗ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่พบว่า ผู้ประกอบกิจการโรงงานผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือการประกอบกิจการโรงงานมีสภาพที่อาจก่อให้เกิดอันตราย ความเสียหายหรือความเดือดร้อนแก่บุคคลหรือทรัพย์สินที่อยู่ในโรงงานหรือที่อยู่ใกล้เคียงกับโรงงาน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นระงับการกระทำที่ฝ่าฝืนหรือแก้ไขปรับปรุงหรือปฏิบัติให้ถูกต้องหรือเหมาะสมภายในระยะเวลาที่กำหนดได้

๒. กฎกระทรวงอุตสาหกรรม ควบคุมการปนเปื้อนในดินและน้ำใต้ดินภายในบริเวณโรงงาน พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๑๐ ในกรณีที่ปรากฏตามรายงานผลการตรวจสอบคุณภาพดินและน้ำใต้ดินว่าการปนเปื้อนในดินและน้ำใต้ดินโรงงานใดสูงกว่าเกณฑ์การปนเปื้อนในดินและน้ำใต้ดิน ผู้ประกอบกิจการโรงงานนั้นต้องจัดให้มีการทำรายงานเสนอมาตรการควบคุมการปนเปื้อนในดินและน้ำใต้ดินและมาตรการลดการปนเปื้อนในดินและน้ำใต้ดินให้ไม่สูงกว่าเกณฑ์การปนเปื้อนในดินและน้ำใต้ดิน และส่งรายงานดังกล่าวให้กรมโรงงานอุตสาหกรรมหรือสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดที่โรงงานตั้งอยู่ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีปนเปื้อนในดินและน้ำใต้ดินสูงกว่าเกณฑ์การปนเปื้อนในดินและน้ำใต้ดิน ทั้งนี้ ให้กำหนดระยะเวลาที่คาดว่าจะสามารถดำเนินการลดการปนเปื้อนในดินและน้ำใต้ดินให้ไม่สูงกว่าเกณฑ์การปนเปื้อนในดินและน้ำใต้ดินไว้ในรายงานดังกล่าวด้วย

๓. ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดเกณฑ์การปนเปื้อนในดินและน้ำใต้ดิน พ.ศ. ๒๕๕๙ การตรวจสอบคุณภาพดินและน้ำใต้ดิน การแจ้งข้อมูล รวมทั้งการจัดทำรายงานผลการตรวจสอบคุณภาพดินและน้ำใต้ดิน และรายงานเสนอมาตรการควบคุมและมาตรการลดการปนเปื้อนในดินและน้ำใต้ดิน

๔. คำสั่งกรมควบคุมมลพิษ ที่ ๑๒๘/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๑๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๖ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานแก้ไขปัญหาการจัดการกากของเสียอุตสาหกรรม เพื่อให้มีการบูรณาการการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหา

การจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมทั้งระบบของโรงงานประเภทที่ ๑๐๑ ๑๐๕ และ ๑๐๖ ซึ่งเป็นการบูรณาการความร่วมมือระหว่างกรมควบคุมมลพิษ กรมโรงงานอุตสาหกรรม และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๕. คู่มือสำรวจและตรวจสอบการปนเปื้อนในดินและน้ำใต้ดิน จากการประกอบการอุตสาหกรรม ส่วนมลพิษดิน กรมโรงงานอุตสาหกรรม จัดทำขึ้นเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและเผยแพร่แก่หน่วยงานราชการ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ที่ปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อม สถาบันการศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ตลอดจนใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานที่สอดคล้องกับกฎกระทรวงควบคุมการปนเปื้อนในดินและน้ำใต้ดินภายในบริเวณโรงงาน ซึ่งจะมีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติ เพื่อที่จะนำผลที่ได้มาวิเคราะห์และวางแผนหรือกำหนด มาตรการในการเฝ้าระวังหรือดำเนินการจัดการการปนเปื้อนในดินและน้ำใต้ดินจากการประกอบการอุตสาหกรรม ให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการสำรวจต่อไป

๖. ภาคเอกชน และภาคประชาชนมีความตื่นตัวเกี่ยวกับพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษมากขึ้น โดยเฉพาะพื้นที่ ลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทุกปีและเริ่มพบใกล้พื้นที่อยู่อาศัยของประชาชนมากขึ้นเรื่อย ๆ

อุปสรรค (Threats: T)

๑. พื้นที่ปนเปื้อนมลพิษแต่ละพื้นที่ ได้รับการประเมินในรูปแบบที่แตกต่างกันและไม่เป็นมาตรฐาน เดียวกัน ส่งผลให้แผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษมีความแตกต่างกัน เช่น การประเมินความเสี่ยง เพื่อตัดสินใจฟื้นฟู วิธีการบำบัดฟื้นฟู การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เป็นต้น จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาเฉพาะ ในแต่ละพื้นที่เพื่อให้เหมาะสมถึงลักษณะเฉพาะของแต่ละพื้นที่

๒. เจ้าของแหล่งกำเนิดมลพิษยังไม่มี ความเข้าใจในการจัดทำแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ โดยเมื่อมีการประชุมหรือติดตามตรวจสอบจากหน่วยงานราชการที่กำกับดูแล เจ้าของแหล่งกำเนิดมลพิษ ไม่สามารถอธิบายให้มีความชัดเจนถึงหลักการดำเนินงาน วิธีการและขั้นตอนการดำเนินงาน ระยะเวลา และ ค่าใช้จ่าย รวมถึงการประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับผู้ปฏิบัติงานและชุมชนรอบข้างได้ ทำให้ประชาชน ที่ติดตามการดำเนินงานการแก้ไขปัญหาเกิดความไม่ไว้วางใจต่อผู้ก่อกำเนิดมลพิษและหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องว่าจะสามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาหรือบรรเทาความเดือดร้อนให้กับประชาชนได้จริงหรือไม่ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการดำเนินงานของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

๓. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังขาดเครื่องมือในการบูรณาการองค์ความรู้และข้อมูลทางวิชาการที่มีอยู่ เพื่อปรับใช้ในการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ เนื่องจากเป็นเรื่องที่ใหม่และเกี่ยวข้องกับข้อมูล หลากหลายเป็นจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องมีเครื่องมือเพื่อเป็นแนวทางในการบูรณาการองค์ความรู้จากหลาย ๆ หน่วยงานมาประยุกต์ใช้ร่วมกัน แต่ทั้งนี้ต้องครอบคลุมหลักวิชาการสำหรับการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนที่จำเป็นทั้งหมด

สรุปผลการวิเคราะห์

ภายใน ภายนอก	โอกาส (O: Opportunities)	อุปสรรค (Threats: T)
จุดแข็ง (Strengths: S)	สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดทำรายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ คือ มีคู่มือที่เป็นแนวปฏิบัติการประเมินพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ และมีค่ามาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษเพื่อปกป้องสุขภาพมนุษย์ ส่งผลให้การจัดการพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษเริ่มเป็นระบบ รวมถึงมีการร่วมมือระหว่างกรมควบคุมมลพิษและกรมโรงงานอุตสาหกรรมที่มีความเห็นไปในทางเดียวกันในเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาการจัดการกากของเสียอุตสาหกรรม	สภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดแข็งแต่ไม่เอื้อ ได้แก่ ประเทศไทยมีคู่มือเกี่ยวกับแนวปฏิบัติการประเมินพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษและค่ามาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม แต่ขาดแนวทางในการประยุกต์ใช้เพื่อจัดทำแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ รวมถึงการจัดทำแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับข้อมูลหลากหลายเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้ผู้ก่อมลพิษเข้าใจได้ยากและจัดทำแผนออกไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการของหน่วยงานที่กำกับดูแลหรือเกี่ยวข้อง
จุดอ่อน (Weaknesses: W)	สภาพแวดล้อมที่เอื้อ ได้แก่ มีกฎหมายที่บังคับให้เจ้าของแหล่งกำเนิดมลพิษต้องทำการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อน และมีคู่มือเพื่อเป็นแนวทางในการสำรวจการปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อม รวมถึงมีความร่วมมือระหว่างกรมควบคุมมลพิษและกรมโรงงานอุตสาหกรรม แต่ยังไม่สามารถที่จะประยุกต์ใช้เครื่องมือที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เนื่องจากยังไม่มีแนวทางในการจัดทำแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษที่ครอบคลุมและปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน	สภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อและเป็นจุดอ่อน คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่มีแนวทางที่เป็นหลักปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันในการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ รวมถึงผู้ก่อมลพิษไม่มีความเข้าใจในการจัดทำแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ ส่งผลให้เกิดความล่าช้าของการดำเนินงานมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น สูญเสียโอกาสในการใช้ประโยชน์ที่ดิน นอกจากนี้ยังกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชนในการติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

กรมควบคุมมลพิษในฐานะหน่วยงานหลักในการเสนอนโยบายการจัดการมลพิษของประเทศ ควรมีการจัดทำรายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ (Remediation Action Plan Checklist) เพื่อให้เจ้าหน้าที่รัฐสามารถใช้เป็นแนวทางที่เป็นหลักปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันในการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษที่ผู้ก่อมลพิษจัดทำและส่งให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบ นอกจากนี้ยังเป็นการสนับสนุนการใช้งานคู่มือแนวปฏิบัติการประเมินพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ เพื่อให้ระบบการจัดการพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษครอบคลุมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑. รวบรวมและทบทวนรายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ (Remediation Action Plan Checklist) จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศแคนาดา สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ซึ่งได้ผ่านการพิจารณาประเมินประสิทธิภาพ ความน่าเชื่อถือ ความเป็นไปได้ การเปรียบเทียบความเสี่ยง และถูกนำไปใช้งานจริงในพื้นที่ปนเปื้อนของประเทศดังกล่าว แล้วจำนวน ๗ หน่วยงาน

๒. ประเมินความเหมาะสมของข้อมูลรายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ (Remediation Action Plan Checklist) ที่ได้ศึกษาจากทั้งประเทศแคนาดา สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ เพื่อนำมาปรับให้เหมาะสมกับประเทศไทย

๓. นำข้อมูลที่ผ่านการประเมินความเหมาะสมมาจัดทำเป็นกรอบรายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ (Remediation Action Plan Checklist) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- ตำแหน่งที่ตั้งและข้อมูลการติดต่อ
- ข้อกำหนดแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ
- ข้อพิจารณาของ Third-Party
- ข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ/หน่วยราชการ

๔. รับฟังความคิดเห็นภายในกรมควบคุมมลพิษต่อกรอบรายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ (Remediation Action Plan Checklist) เพื่อนำความคิดเห็นมาประกอบการจัดทำ (ร่าง) รายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ

๕. จัดทำ (ร่าง) รายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ (Remediation Action Plan Checklist) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

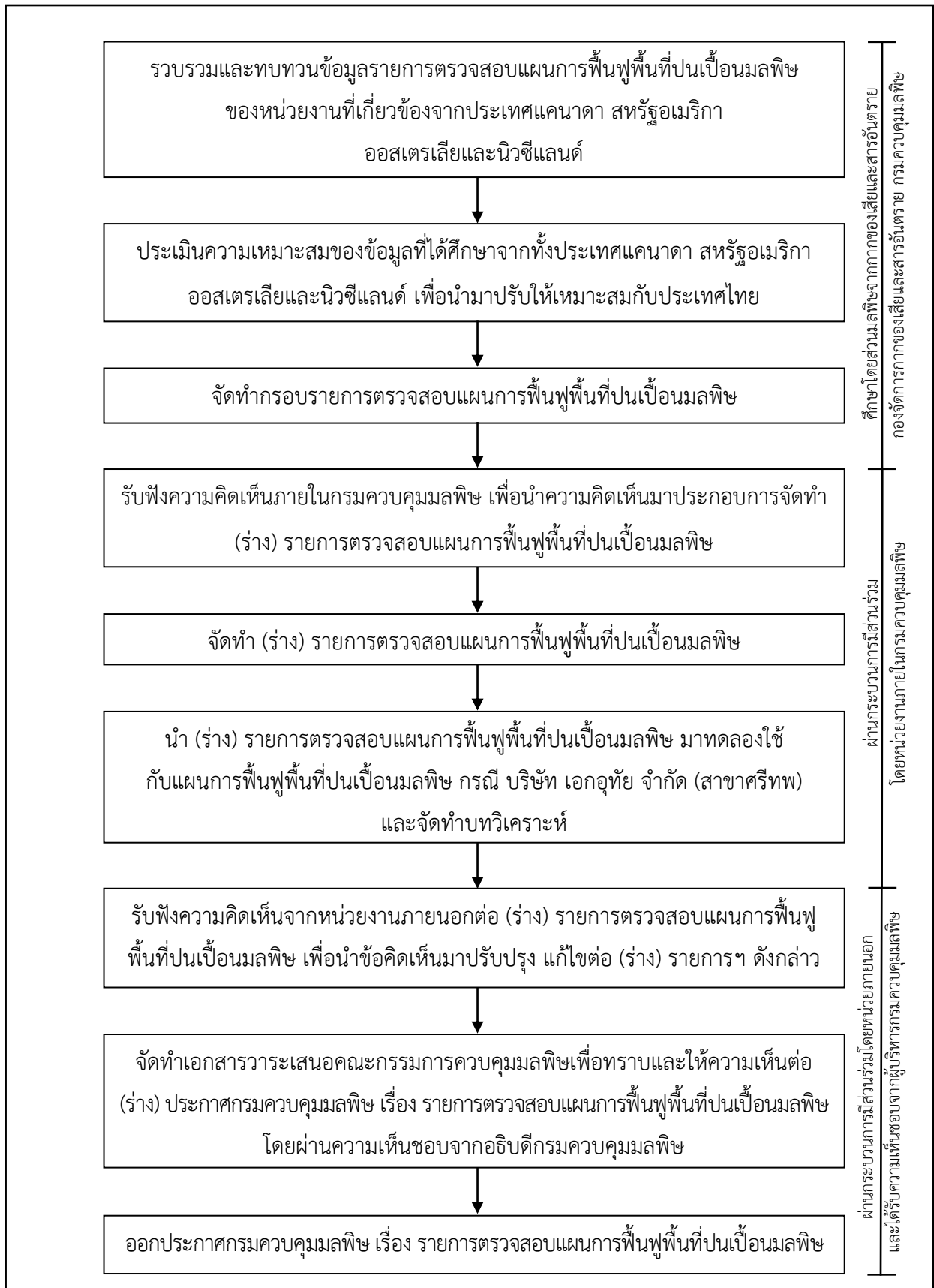
- ข้อมูลผู้รับผิดชอบและที่ตั้งพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ
- ข้อมูลจากการประเมินพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษเพื่อตัดสินใจฟื้นฟู
- แผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ
- ข้อคิดเห็นของบุคคล/องค์กร/หน่วยงานที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Third – Party)
- ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของหน่วยงานราชการ

๖. นำ (ร่าง) รายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ (Remediation Action Plan Checklist) มาทดลองใช้กับแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ กรณี บริษัท เอกอุทัย จำกัด (สาขาศรีเทพ) และจัดทำบทวิเคราะห์

๗. รับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภายนอกต่อ (ร่าง) รายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ (Remediation Action Plan Checklist) เพื่อนำข้อคิดเห็นมาปรับปรุง แก้ไขต่อ (ร่าง) รายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ

๘. จัดทำเอกสารวาระเสนอคณะกรรมการควบคุมมลพิษเพื่อทราบและให้ความเห็นต่อ (ร่าง) ประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่อง รายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ (Remediation Action Plan Checklist) โดยผ่านความเห็นชอบจากอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ

๙. ออกประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่อง รายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ (Remediation Action Plan Checklist)

รูปที่ ๑ ขั้นตอนการศึกษาการจัดทำรายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อน

ผลการดำเนินงาน

๑. การจัดทำกรอบรายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ โดยนำข้อมูลรายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษจากประเทศแคนาดา สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ มาวิเคราะห์กับบริบทและศักยภาพของหน่วยงานในประเทศไทย รวมถึงพิจารณาความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของเจ้าของแหล่งกำเนิดมลพิษที่ต้องจัดทำแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษตามรายการตรวจสอบฯ ดังกล่าว โดยกรอบรายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษที่ผ่านการวิเคราะห์เป็นดังนี้

กรอบรายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ (Remediation Action Plan Checklist)

คำแนะนำ

- ข้อมูลตำแหน่งที่ตั้ง ผู้รับผิดชอบ เบอร์ติดต่อ ต้องกรอกข้อมูลให้ครบถ้วน
- รายการตรวจสอบแต่ละรายการต้องสอดคล้องกับกฎหมายและประกาศที่ทางราชการกำหนด
- แบบฟอร์มต้องเสร็จสมบูรณ์ก่อนยื่นให้ให้หน่วยงานราชการ

๑. ตำแหน่งที่ตั้งและข้อมูลการติดต่อ

- ตำแหน่งที่ตั้งพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ
- ข้อมูลผู้ครอบครองพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ (เจ้าของแหล่งกำเนิดมลพิษ)
- ข้อมูลผู้รับบำบัดพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ (กรณีที่เจ้าของแหล่งกำเนิดมลพิษว่าจ้างบริษัทเอกชนให้ฟื้นฟูพื้นที่)
- ข้อมูลที่ปรึกษา (ผู้เชี่ยวชาญด้านการบำบัดพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ)

๒. ข้อกำหนดแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ

๒.๑ ข้อมูลทั่วไป

- ที่มาของการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ (ถูกบังคับโดยทางราชการ หรือทำด้วยความสมัครใจ)
- สรุปข้อมูลการประเมินพื้นที่และข้อสรุปที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ
- ผลการวิเคราะห์ตัวอย่างทางสิ่งแวดล้อม (ภายใน ๖ เดือน) เพื่อใช้ในการออกแบบระบบฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ
- ข้อพิจารณาในการจัดหาแหล่งน้ำอุปโภค-บริโภคทดแทน
- การบ่งชี้ทิศทางการปนเปื้อนที่จะลงสู่ลำน้ำใต้ดิน และตำแหน่งของการปนเปื้อนในน้ำใต้ดิน
- ประเมินระยะเวลาในการฟื้นฟู สำหรับดินและน้ำใต้ดิน
- มาตรการปิดล้อมพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ
- มาตรการในการลดเสียงและกลิ่นไม่ให้ส่งผลกระทบต่อประชาชนข้างเคียง

- ใบอนุญาตและเงื่อนไขที่กำหนดในใบอนุญาตจากหน่วยงานราชการ
- สรุปแนวทางการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ และการวิเคราะห์ความคุ้มค่าของแนวทางที่เลือก
- หนังสือสัญญาระหว่างเจ้าของพื้นที่และผู้รับบำบัด พร้อมประทับตรา

๒.๒ ข้อกำหนดเบื้องต้นก่อนดำเนินการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อน

- กำหนดเป้าหมายการฟื้นฟู เช่น ค่าการปนเปื้อนลดลง ๗๐ - ๙๐ % ของการปนเปื้อน หรือให้ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด
- การทำระบบฟื้นฟูนำร่อง (Pilot scale) ก่อนการสร้างระบบฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษจริง
- ข้อกำหนดด้านความปลอดภัยในการทำงาน
- กำหนดการและแผนการก่อสร้างระบบฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อน
- รายการอุปกรณ์ทั้งหมด
- แผนการทดสอบการเริ่มต้นเดินระบบฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อน (การเริ่มต้นเดินระบบจะต้องได้รับการรับรองจากผู้เชี่ยวชาญหรือบริษัทที่ปรึกษา)
- แผนป้องกันและการบำรุงรักษาระบบ รวมถึงรายการตรวจสอบประจำสัปดาห์
- คู่มือการใช้งานระบบ (Operations Manual)

๒.๓ การกำจัดสารเคมีที่เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษออกจากพื้นที่ปนเปื้อน เพื่อป้องกันการเคลื่อนย้ายและลดผลกระทบของสารปนเปื้อนที่จะซึมลงสู่ชั้นน้ำใต้ดิน

- บ่งชี้ขอบเขตการปนเปื้อนของแหล่งกำเนิดมลพิษ (Source)
- แผนการกำจัดหรือรีไซเคิลแหล่งกำเนิดมลพิษ
- รายละเอียดการออกแบบและรายการคำนวณระบบการกำจัดแหล่งกำเนิดมลพิษ (Source)
- รายละเอียดระบบไฟฟ้า รวมถึงระบบตัดไฟอัตโนมัติ
- ข้อกำหนดด้านความปลอดภัยในการทำงาน

๒.๔ การฟื้นฟูดินปนเปื้อน (ทั่วไป)

๒.๔.๑ การฟื้นฟูบำบัดของดินบนปนเปื้อน

- ผลการทดสอบคุณภาพดิน เพื่อบ่งชี้ว่าเกิดการปนเปื้อนในดิน โดยใช้เทคนิค Organic Vapor Analyzer (OVA) ร่วมกับผลการวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการ
- ประเมินปริมาณของดินปนเปื้อน
- ระบุระดับเป้าหมายของการฟื้นฟูคุณภาพดิน
- วิธีการบำบัด/กำจัดดินที่ปนเปื้อน พร้อมรายการคำนวณ

๒.๔.๒ การทำฟาร์มดิน

- ขนาดพื้นที่ (ต้องเพียงพอสำหรับเกลี่ยดินให้หนา ๖ - ๑๒ นิ้ว)
- แผนผังและตำแหน่งที่ตั้ง
- ลักษณะของพื้นที่ (ชนิดดิน ความลาดชัน เป็นต้น)
- พิจารณาการกั้นเขตสำหรับการทำฟาร์มดิน
- แผนการควบคุมทิศทางการไหลของน้ำผิวดิน
- แผนการตรวจสอบคุณภาพน้ำใต้ดิน (หากการทำฟาร์มดินอยู่นอกพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ)
- กำหนดการและแผนการไถหน้าดิน
- รายละเอียดและแผนการใช้ธาตุอาหารเสริมสำหรับการทำฟาร์มดิน
- วิธีการและความถี่ในการเก็บตัวอย่างมาตรวจ
- แผนการตรวจติดตามคุณภาพดินและน้ำใต้ดิน (monitor)
- การคาดการณ์ระยะเวลาในการทำฟาร์มดิน (ต้องทำงานกว่าระดับการปนเปื้อนถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้)
- การประเมินผลกระทบต่อประชาชนข้างเคียง
- ค่าใช้จ่ายและการประเมินความคุ้มค่า
- แผนการใช้ประโยชน์ที่ดินในอนาคต

๒.๔.๓ การฝังกลบ

- แผนผังและสถานที่ตั้งของระบบฝังกลบ
- ใบอนุญาตจากหน่วยงานราชการ พร้อมระบุเงื่อนไข
- ค่าใช้จ่ายและการประเมินความคุ้มค่า

๒.๔.๔ การฟื้นฟูดินปนเปื้อนด้วยความร้อน

- ชื่อและสถานที่ตั้งของเตาเผา
- ใบอนุญาตที่ออกโดยหน่วยงานราชการ พร้อมระบุเงื่อนไข
- ผลการวิเคราะห์ตัวอย่างคุณภาพดิน (ก่อนส่งไปบำบัดด้วยความร้อน)
- ค่าใช้จ่ายและการประเมินความคุ้มค่า

๒.๔.๕ การฟื้นฟูดินปนเปื้อนด้วยวิธีทางชีวภาพ (นอกพื้นที่)

- ชื่อและสถานที่ตั้ง
- ใบอนุญาตที่ออกโดยหน่วยงานราชการ พร้อมระบุเงื่อนไข
- ผลการวิเคราะห์ตัวอย่างคุณภาพดิน (ก่อนส่งไปบำบัดด้วยวิธีการทางชีวภาพ)
- ค่าใช้จ่ายและการประเมินความคุ้มค่า

๒.๔.๖ การฟื้นฟูดินปนเปื้อนด้วยจุลินทรีย์ในพื้นที่

- บ่งชี้เกณฑ์การฟื้นฟูดินปนเปื้อน
- ประเมินปริมาณการปนเปื้อนในชั้นดินบริเวณเหนือชั้นน้ำใต้ดินหรือโซนไม่อิ่มน้ำ (Vadose Zone)
- สรุปรูปข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจากระบบฟื้นฟูนำร่อง (Pilot scale) เพื่อนำไปออกแบบต่อไป (Full scale)
- แบบแปลน (ชนิดท่อ โครงสร้างท่อ ตำแหน่งปล่อยอากาศ เป็นต้น)
- รายการคำนวณออกแบบ
- รายการวัสดุ อุปกรณ์ และรายละเอียดเครื่องจักร
- แผนการติดตามตรวจสอบ
- ข้อพิจารณาในการติดตั้งระบบบำบัดมลพิษทางอากาศ

๒.๔.๗ การฟื้นฟูดินปนเปื้อนด้วยการดึงไอระเหยด้วยระบบสูญญากาศ

● ข้อกำหนดเบื้องต้น : ต้องเป็นดินที่มีค่าการซึมผ่านในระดับดี ระดับน้ำใต้ดินมากกว่า ๑ เมตร
สารที่ปนเปื้อนจะต้องเป็นสารที่ระเหยได้ง่าย

- สรุปรูปข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจากระบบฟื้นฟูนำร่อง (Pilot scale) เพื่อนำไปออกแบบต่อไป (Full scale)
- การออกแบบและรายการคำนวณระบบฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ (Full scale)

๒.๔.๘ การดูดซับไอระเหยด้วยถ่านกัมมันต์เพื่อการควบคุมมลพิษทางอากาศ

- สรุปรูปข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจากระบบฟื้นฟูนำร่อง (Pilot scale) เพื่อนำไปออกแบบต่อไป (Full scale)
- รายการคำนวณออกแบบระบบ และพารามิเตอร์ที่ติดตามตรวจสอบ
- รายการวัสดุ อุปกรณ์ และรายละเอียดเครื่องจักร
- ค่าใช้จ่ายและการประเมินความคุ้มค่า
- ข้อกำหนดด้านความปลอดภัยในการทำงานของระบบ

๒.๔.๙ การใช้ความร้อนหรือตัวเร่งปฏิกิริยาเพื่อการควบคุมมลพิษทางอากาศ

- รายการคำนวณ และพารามิเตอร์ที่ติดตามตรวจสอบ
- รายการวัสดุ อุปกรณ์ และรายละเอียดเครื่องจักร
- ค่าใช้จ่ายและการประเมินความคุ้มค่า
- ข้อกำหนดด้านความปลอดภัยในการทำงานของระบบ

๒.๕ การบำบัดพื้นฟูน้ำใต้ดิน

๒.๕.๑ การดึงน้ำใต้ดินขึ้นมาบำบัด

- พิจารณาความเป็นไปได้ในการใช้บ่อน้ำอื่น ๆ ในพื้นที่ เพื่อดึงน้ำใต้ดินขึ้นมาบำบัด

- ข้อมูลบ่อฟื้นฟู (ตำแหน่งและรายละเอียดการออกแบบ ความลึกบ่อฟื้นฟู และความยาวชั้นกรอง)
- ประเมินพื้นที่ทั้งแนวตรงและแนวราบที่จะมีอิทธิพลต่อบ่อฟื้นฟูภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ
- การลดระดับน้ำในบ่อฟื้นฟู (พิจารณาการจัดเรียงแบบหลาย ๆ บ่อ เพื่อลดระดับน้ำให้มากที่สุด)
- ลักษณะ ขนาด และประสิทธิภาพของปั๊มสูบน้ำใต้ดิน
- ระบบควบคุมการเปิด/ปิดปั๊ม แบบอัตโนมัติ
- เครื่องวัดอัตราการไหลที่ติดตั้งบนท่อสูบน้ำเข้า
- ติดตั้ง Check valve ที่ท่อจ่ายน้ำเพื่อป้องกันการไหลย้อนของน้ำ
- วาล์วควบคุมอัตราการไหลที่ท่อจ่ายน้ำ

๒.๕.๒ การฟื้นฟูน้ำใต้ดิน (ทั่วไป)

- ผลการตรวจสอบคุณภาพน้ำใต้ดิน เพื่อใช้ในการออกแบบระบบบำบัด
- ความเป็นไปได้และความคุ้มค่าที่จะนำน้ำที่ผ่านการบำบัดแล้วเข้าสู่ระบบ wetland แทนที่จะเก็บน้ำไว้ในอ่างเก็บน้ำ

- ข้อมูลการเดินระบบท่อในพื้นที่
- ข้อควรพิจารณาเกี่ยวกับการเกิดคราบและตะกรันในเส้นท่อ (fouling & scaling)

๒.๕.๓ การฟื้นฟูน้ำใต้ดินด้วยกระบวนการไล่ด้วยอากาศ (Air Stripping)

- รายการคำนวณถังปฏิกรณ์ (Packed tower)
- รายการคำนวณการเติมอากาศ (aerator)
- ข้อมูลทั่วไป (การคำนวณมลพิษทางอากาศ ข้อมูลระบบบำบัดมลพิษทางอากาศ พร้อมรายการคำนวณ)

๒.๕.๔ การฟื้นฟูน้ำใต้ดินด้วยกระบวนการดูดซับด้วยคาร์บอน (Adsorption)

- มีการทำ Pilot scale เก็บข้อมูล เพื่อนำข้อมูลไปออกแบบเป็น Full scale
- ต้องบ่งชี้ได้ว่ากระบวนการดูดซับเป็นการบำบัดขั้นต้นหรือเป็นการขจัดมลสารออกจากน้ำใต้ดิน
- ข้อมูลจำเพาะของถ่านกัมมันต์ (Activated Carbon)
- รายการคำนวณถังกรองถ่านกัมมันต์ (อัตราการกรองผ่าน ระยะเวลาสัมผัส การสูญเสียแรงดัน)
- กำหนดสารอินทรีย์ทั้งหมดในน้ำใต้ดินและพิจารณาผลของอัตราการกรอง
- พิจารณาถึงความจำเป็นในการเพิ่มถังกรองทรายก่อนเข้าถังกรองถ่านกัมมันต์
- ต้องจัดให้มีเกจวัดแรงดัน (pressure gauge) และวาล์วระบายแรงดัน (pressure relief valve) บนถังกรองถ่านกัมมันต์ และถังกรองทราย (ถ้ามี)
- วิธีการฟื้นฟู/กำจัด ถ่านกัมมันต์ (Activated Carbon)

- พิจารณากำหนดค่าการกรองแต่ละชุดของถังกรองถ่านกัมมันต์เพื่อการใช้ประโยชน์สูงสุดและป้องกันการปนเปื้อนที่จะหลุดไปกับน้ำทิ้ง

- ระบบหยุดอัตโนมัติเมื่อความดันในถังกรองถ่านกัมมันต์สูงเกินไป
- แผนการกำหนดเก็บตัวอย่างน้ำก่อนเข้าถังกรองและออกมาจากถังกรอง

๒.๕.๕ การฟื้นฟูน้ำใต้ดินด้วยกระบวนการไล่ด้วยอากาศภายในพื้นที่ (In Situ Air Stripping)

- ข้อกำหนดเบื้องต้น (ไม่มีหรือมีสารที่สามารถแพร่ผ่านในสถานะที่มีความปนเปื้อนน้อยมาก และต้องไม่มีความเข้มข้นของโลหะ (เหล็ก แมกนีเซียม) ที่สูงเกินไป)
- ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากการทำ pilot scale เพื่อนำไปออกแบบระบบจริง (Full scale)
- การออกแบบระบบ (Full scale)

๓. ข้อพิจารณาของผู้ไม่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Third-Party)

- มีบุคคลอื่นได้รับผลกระทบหรือไม่
- แผนการแก้ไขสำหรับผลกระทบของบุคคลอื่น ได้รวมอยู่ในแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษหรือไม่
- มีการเยียวยาสำหรับผู้ที่ได้รับผลกระทบหรือไม่

๔. สรุปข้อคิดเห็นต่อแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ

- ข้อคิดเห็นของหน่วยงานที่กำกับดูแลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒. การจัดทำ (ร่าง) รายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ (Remediation Action Plan Checklist) โดยการนำกรอบรายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษที่ผ่านการวิเคราะห์และพิจารณาความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติมารับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภายในกรมควบคุมมลพิษ เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ประกอบไปด้วยกองจัดการกากของเสียและสารอันตราย กองจัดการคุณภาพน้ำ กองจัดการคุณภาพอากาศและเสียง กองตรวจมลพิษ กองกฎหมาย กองยุทธศาสตร์และแผนงาน และศูนย์ปฏิบัติการวิเคราะห์มลพิษและสิ่งแวดล้อม ซึ่งที่ประชุมมีความเห็น ดังนี้ ๑) รายการตรวจสอบฯ ดังกล่าว ไม่ควรซับซ้อน ๒) รายการในแต่ละหัวข้อไม่ควรมีมากเกินไป ๓) หัวข้อแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษไม่ต้องระบุวิธีการฟื้นฟูลงในรายการตรวจสอบฯ แต่ควรระบุรายการที่สำคัญและมีความจำเป็นเชิงวิชาการสำหรับการจัดทำแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ เช่น ค่าเป้าหมายสำหรับการฟื้นฟู รายละเอียดการออกแบบ แผนติดตามตรวจสอบ การประเมินผลกระทบต่อประชาชนข้างเคียงจากการเดินระบบ เป็นต้น ๔) ควรแยกหัวข้อการประเมินพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษเพื่อตัดสินใจฟื้นฟูออกมาเป็นหัวข้อใหญ่ในรายการตรวจสอบฯ ด้วย ทั้งนี้ ได้นำความเห็นที่กล่าวมาทั้งหมดมาพิจารณาร่วมกับกรอบรายการตรวจสอบฯ เพื่อจัดทำเป็น (ร่าง) รายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ ดังนี้

รายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ

(Remediation Action Plan Checklist: RAPC)

พื้นที่ปนเปื้อนใหม่   พื้นที่ปนเปื้อนเดิม (ส่งข้อมูลเพิ่มเติม)

RAP-No. _____
(สำหรับเจ้าหน้าที่)

คำแนะนำสำหรับการกรอกรายละเอียด

- รายการตรวจสอบฯ นี้ จัดทำเพื่อให้ผู้ก่อกำเนิดมลพิษและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนหรือตรวจสอบการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ
- รายการตรวจสอบฯ ประกอบด้วย 5 ส่วน คือ 1) ข้อมูลผู้รับผิดชอบและที่ตั้งพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ 2) ข้อมูลจากการประเมินพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษเพื่อตัดสินใจฟื้นฟู 3) แผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ 4) เหตุผล/ข้อคิดเห็นต่อแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ 5) ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของหน่วยงานราชการ
- ข้อมูลตำแหน่งที่ตั้ง รายชื่อ ที่อยู่ เบอร์ติดต่อ ต้องกรอกข้อมูลให้ครบถ้วน
- รายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษนี้จะสมบูรณ์ เมื่อมีรายงานประกอบแต่ละรายการ
- รายการประกอบแต่ละรายการต้องสอดคล้องกับหลักวิชาการ กฎหมาย และประกาศที่ทางราชการกำหนด

แบบสรุปรายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ

รายการ	เอกสาร		รายละเอียด
	มี	ไม่มี	
1. ข้อมูลผู้รับผิดชอบและที่ตั้งพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ	☐	☐	1. ชื่อผู้ครอบครองพื้นที่ 2. ที่ปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อม 3. ตำแหน่งที่ตั้ง 4. แผนที่โดยสังเขป หมายเหตุ.....
2. ข้อมูลจากการประเมินพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษเพื่อตัดสินใจฟื้นฟู	☐	☐	1. ข้อมูลพื้นที่ 2. สรุปความเสี่ยงพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ 3. การจัดการความเสี่ยงในพื้นที่ปนเปื้อนเบื้องต้น หมายเหตุ.....
3. แผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ	☐	☐	1. ข้อมูลทั่วไป 2. ข้อกำหนดเบื้องต้นก่อนดำเนินการฟื้นฟู 3. การฟื้นฟูการปนเปื้อนในแต่ละตัวกลาง หมายเหตุ.....
4. เหตุผล/ข้อคิดเห็นต่อแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ	☐	☐	1. เจ้าของแหล่งกำเนิดมลพิษ 2. ที่ปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อม 3. บุคคล/องค์กรที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Third - Party) หมายเหตุ.....
5. ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ตรวจสอบ	☐	☐	1. ชื่อหน่วยงาน หมายเหตุ.....

รายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ

(Remediation Action Plan Checklist: RAPC)

1. ข้อมูลผู้รับผิดชอบและที่ตั้งพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ

ชื่อผู้ครอบครองพื้นที่ (เจ้าของพื้นที่ตามกฎหมาย)	ชื่อ _____ เบอร์โทรศัพท์ _____
	ที่อยู่เลขที่ _____ หมู่ที่ _____ ซอย _____ ถนน _____ ตำบล _____
	อำเภอ _____ จังหวัด _____ รหัสไปรษณีย์ _____
	E-mail _____ วิธีการที่ต้องการให้ติดต่อ ☐ โทรศัพท์ ☐ จดหมาย ☐ E-mail
	ผู้ประสานงาน _____ เบอร์โทร _____ E-mail _____

ที่ปรึกษา ด้านสิ่งแวดล้อม	ชื่อ _____ เบอร์โทรศัพท์ _____
	ที่อยู่เลขที่ _____ หมู่ที่ _____ ซอย _____ ถนน _____ ตำบล _____
	อำเภอ _____ จังหวัด _____ รหัสไปรษณีย์ _____
	E-mail _____ วิธีการที่ต้องการให้ติดต่อ ☐ โทรศัพท์ ☐ จดหมาย ☐ E-mail
	ผู้ประสานงาน _____ เบอร์โทร _____ E-mail _____

ตำแหน่งที่ตั้ง	ที่อยู่ _____ ตำบล _____
	อำเภอ _____ จังหวัด _____ รหัสไปรษณีย์ _____
	พิกัด (GCS , UTM) Lat (Y) _____ Long (X) _____
	โซน (สำหรับระบบพิกัด UTM) ☐ 47 ☐ 48
	คำอธิบายการเข้าถึงพื้นที่โดยสังเขป _____

แผนที่โดยสังเขป	
------------------------	--

รายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ

(Remediation Action Plan Checklist: RAPC)

2. ข้อมูลจากการประเมินพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษเพื่อตัดสินใจฟื้นฟู

รายการ	ข้อมูล		เอกสารอ้างอิง	
	มี	ไม่มี	ชุด	หน้า
2.1 ข้อมูลพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ				
<ul style="list-style-type: none"> ประวัติพื้นที่ก่อนเกิดการปนเปื้อน (ผังเมือง การใช้ประโยชน์ที่ดิน น้ำผิวดิน และน้ำใต้ดิน) ลักษณะพื้นที่ (ชนิดดิน ชั้นดิน ความลาดชัน ค่าการซึมผ่านของน้ำ ระดับความลึกน้ำใต้ดิน) ข้อมูลการตรวจวัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมก่อนการปนเปื้อน (ดิน น้ำผิวดิน และน้ำใต้ดิน) ข้อมูลการพบของเสียอันตรายในพื้นที่ (วัน เวลา ลักษณะของเสียที่พบ) บ่งชี้ของเสียอันตรายที่พบในพื้นที่ (ผลการตรวจวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการ) ลักษณะและขอบเขตการปนเปื้อนในดิน น้ำผิวดิน และน้ำใต้ดิน บ่งชี้ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับชีวิต ทรัพย์สิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แผนผังแสดงรายละเอียดในพื้นที่ปนเปื้อน(กองกากของเสียอันตราย ถนน แหล่งน้ำผิวดิน บ่อน้ำ) 	☐	☐		
	☐	☐		
	☐	☐		
	☐	☐		
	☐	☐		
	☐	☐		
	☐	☐		
	☐	☐		
	☐	☐		
	☐	☐		
2.2 สรุปความเสี่ยงพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ				
<ul style="list-style-type: none"> ข้อมูลสารเคมีที่สำคัญ (Chemicals of Concern) ที่พบในพื้นที่ปนเปื้อน เส้นทางการรับสัมผัส (Pathways) การรับสัมผัสของประชาชนที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต ความเสี่ยงต่อสุขภาพ ทั้งแบบการเกิดมะเร็งและแบบเจ็บป่วยเรื้อรัง ความเสี่ยงต่อระบบนิเวศ ผลกระทบที่มีต่อทรัพย์สิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 	☐	☐		
	☐	☐		
	☐	☐		
	☐	☐		
	☐	☐		
	☐	☐		
	☐	☐		
2.3 การจัดการความเสี่ยงในพื้นที่ปนเปื้อนเบื้องต้น				
<ul style="list-style-type: none"> มาตรการแก้ไขปัญหาเบื้องต้น (การจัดการกับแหล่งกำเนิดมลพิษ (Source)) มาตรการปิดล้อมพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ มาตรการควบคุมทิศทางการไหลของน้ำท่า (Rainfall Runoff) มาตรการจัดหาแหล่งน้ำอุปโภค - บริโภค ทดแทนแหล่งเดิม มาตรการในการลดเสียงและกลิ่นไม่ให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนข้างเคียง มาตรการเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบ การสื่อสารทำความเข้าใจกับประชาชน 	☐	☐		
	☐	☐		
	☐	☐		
	☐	☐		
	☐	☐		
	☐	☐		
	☐	☐		
	☐	☐		

รายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ

(Remediation Action Plan Checklist: RAPC)

3. แผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ				
รายการ	ข้อมูล		เอกสารอ้างอิง	
	มี	ไม่มี	ชุด	หน้า
3.1 ข้อมูลทั่วไป				
<ul style="list-style-type: none"> ที่มาและความสำคัญของการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ รายงานการประชุมหารือร่วมกับหน่วยงานราชการและภาคประชาชน หนังสือสัญญาระหว่างผู้ครอบครองพื้นที่และที่ปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อม ใบอนุญาตและเงื่อนไขที่กำหนดในใบอนุญาตจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> ที่มาจากความสำคัญของการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> รายงานการประชุมหารือร่วมกับหน่วยงานราชการและภาคประชาชน 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> หนังสือสัญญาระหว่างผู้ครอบครองพื้นที่และที่ปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อม 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> ใบอนุญาตและเงื่อนไขที่กำหนดในใบอนุญาตจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง 	☐	☐		
3.2 ข้อกำหนดเบื้องต้นก่อนดำเนินการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ				
<ul style="list-style-type: none"> เป้าหมายการฟื้นฟู เช่น ค่าการปนเปื้อนลดลง 70 – 90% ของการปนเปื้อน หรือต่ำกว่าเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด หรือให้กลับมาอยู่ในระดับค่าพื้นหลัง (Background Level) ระบบฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษแบบนำร่อง (Pilot Scale) โดยวิธี _____ ผลการศึกษาจากระบบฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษแบบนำร่อง (Pilot Scale) 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> เป้าหมายการฟื้นฟู เช่น ค่าการปนเปื้อนลดลง 70 – 90% ของการปนเปื้อน หรือต่ำกว่าเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด หรือให้กลับมาอยู่ในระดับค่าพื้นหลัง (Background Level) 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> ระบบฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษแบบนำร่อง (Pilot Scale) โดยวิธี _____ 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> ผลการศึกษาจากระบบฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษแบบนำร่อง (Pilot Scale) 	☐	☐		
3.3 การฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ				
<ul style="list-style-type: none"> การฟื้นฟูดินปนเปื้อน โดยวิธี _____ การฟื้นฟูน้ำผิวดินปนเปื้อน โดยวิธี _____ การฟื้นฟูน้ำใต้ดินปนเปื้อน โดยวิธี _____ ตำแหน่งที่ตั้งและแผนผังระบบฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ (Layout) รายละเอียดการออกแบบ พร้อมรายการคำนวณ รายการวัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องจักร การควบคุมมลพิษทางอากาศ (Air Pollution Control) คู่มือการใช้งานระบบ (Operations Manual) แผนบำรุงรักษาระบบ และรายการตรวจสอบประจำสัปดาห์ ข้อกำหนดด้านความปลอดภัยในการทำงาน และแผนตอบโต้เหตุฉุกเฉินเมื่อเกิดอุบัติเหตุ แผนเดินระบบฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนระยะแรก(Start Up) พร้อมผลวิเคราะห์ตัวอย่างสิ่งแวดล้อม ผลวิเคราะห์ตัวอย่างสิ่งแวดล้อมเมื่อระบบฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนเข้าสู่สภาวะคงตัว (Steady State) ระยะเวลาฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนและแผนติดตามตรวจสอบตัวอย่างสิ่งแวดล้อม (Monitoring) การประเมินผลกระทบต่อประชาชนจากการเดินระบบ เช่น เสียง ฝุ่น ไอระเหย เป็นต้น แผนใช้ประโยชน์ที่ดินในอนาคต วิเคราะห์ความคุ้มค่า (ต้นทุน – ผลประโยชน์) ข้อมูลเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบ 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> การฟื้นฟูดินปนเปื้อน โดยวิธี _____ 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> การฟื้นฟูน้ำผิวดินปนเปื้อน โดยวิธี _____ 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> การฟื้นฟูน้ำใต้ดินปนเปื้อน โดยวิธี _____ 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> ตำแหน่งที่ตั้งและแผนผังระบบฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ (Layout) 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> รายละเอียดการออกแบบ พร้อมรายการคำนวณ 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> รายการวัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องจักร 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> การควบคุมมลพิษทางอากาศ (Air Pollution Control) 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> คู่มือการใช้งานระบบ (Operations Manual) 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> แผนบำรุงรักษาระบบ และรายการตรวจสอบประจำสัปดาห์ 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> ข้อกำหนดด้านความปลอดภัยในการทำงาน และแผนตอบโต้เหตุฉุกเฉินเมื่อเกิดอุบัติเหตุ 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> แผนเดินระบบฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนระยะแรก(Start Up) พร้อมผลวิเคราะห์ตัวอย่างสิ่งแวดล้อม 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> ผลวิเคราะห์ตัวอย่างสิ่งแวดล้อมเมื่อระบบฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนเข้าสู่สภาวะคงตัว (Steady State) 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> ระยะเวลาฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนและแผนติดตามตรวจสอบตัวอย่างสิ่งแวดล้อม (Monitoring) 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> การประเมินผลกระทบต่อประชาชนจากการเดินระบบ เช่น เสียง ฝุ่น ไอระเหย เป็นต้น 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> แผนใช้ประโยชน์ที่ดินในอนาคต 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> วิเคราะห์ความคุ้มค่า (ต้นทุน – ผลประโยชน์) 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> ข้อมูลเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบ 	☐	☐		

สรุปผลการดำเนินงาน

(ร่าง) รายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ จะเป็นการทำให้บริษัทฯ หรือผู้นำไปใช้งานจะได้เห็นแนวทางในการจัดทำแผนการฟื้นฟูฯ ดังกล่าว ได้ครอบคลุมและถูกต้องตามหลักวิชาการ รวมทั้งสามารถตอบคำถามของหน่วยงานราชการและประชาชนได้อย่างราบรื่น เป็นที่พอใจ และยอมรับได้ทุกฝ่าย

ทั้งนี้ การจัดทำรายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ เป็นการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษในประเทศไทยได้อย่างครอบคลุม ส่งผลดีต่อทั้งหน่วยงานราชการและภาคเอกชนที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อให้การดำเนินการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ถูกหลักวิชาการ มีมาตรฐานสากล สามารถปกป้องสุขภาพอนามัยของประชาชนและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม

บรรณานุกรม

Alberta Energy Regulator. Remedial Action Plan Checklist [Online]. 2023. Available from : https://static.aer.ca/prd/documents/forms/RAP_Checklist.pdf [2023, May 1]

Environment Protection Authority South Australia. Guidelines For The Assessment And Remediation Of Site Contamination [Online]. 2019. Available from : https://www.epa.sa.gov.au/files/13544_sc_groundwater_assessment.pdf [2023, May 1]

Florida Department of Environmental Protection. Remedial Action Plan & System Design Checklist [Online]. 2004. Available from : https://floridadep.gov/sites/default/files/RAP_Checklist_02-03-04.pdf [2023, May 1]

Ministry for The Environment, New Zealand Government. Checklist Of Reporting Requirements For Contaminated Sites [Online]. 2011. Available from : <https://environment.govt.nz/assets/Publications/Files/checklist-of-reporting-requirements.pdf> [2023, May 1]

New Hampshire Department of Environmental Services. Remedial Action Plan Checklist [Online]. 2020. Available from : <https://www.des.nh.gov/node/3926> [2023, May 1]

Nova Scotia. Remedial Action Plan Checklist [Online]. 2019. Available from : https://novascotia.ca/nse/contaminatedsites/docs/CHK600_Remedial_Action_Plan_Checklist.pdf [2023, May 1]

United States Environmental Protection Agency. A Guide To Preparing Superfund Proposed Plans, Records Of Decision, And Other Remedy Selection Decision Documents [Online]. 1999. Available from : https://www.epa.gov/sites/default/files/2015-02/documents/rod_guidance.pdf [2023, May 1]

รายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ

(Remediation Action Plan Checklist: RAPC)

พื้นที่ปนเปื้อนใหม่   พื้นที่ปนเปื้อนเดิม (ส่งข้อมูลเพิ่มเติม)

RAP-No. _____
(สำหรับเจ้าหน้าที่)

คำแนะนำสำหรับการกรอกรายละเอียด	
<ul style="list-style-type: none"> รายการตรวจสอบฯ นี้ จัดทำเพื่อให้ผู้ก่อกำเนิดมลพิษและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนหรือตรวจสอบการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ รายการตรวจสอบฯ ประกอบด้วย 5 ส่วน คือ 1) ข้อมูลผู้รับผิดชอบและที่ตั้งพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ 2) ข้อมูลจากการประเมินพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษเพื่อตัดสินใจฟื้นฟู 3) แผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ 4) เหตุผล/ข้อคิดเห็นต่อแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ 5) ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ ข้อมูลตำแหน่งที่ตั้ง รายชื่อ ที่อยู่ เบอร์ติดต่อ ต้องกรอกข้อมูลให้ครบถ้วน รายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษนี้จะสมบูรณ์ เมื่อมีรายงานประกอบแต่ละรายการ รายการประกอบแต่ละรายการต้องสอดคล้องกับหลักวิชาการ กฎหมาย และประกาศที่ทางราชการกำหนด 	

แบบสรุปรายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ			
รายการ	เอกสาร		รายละเอียด
	มี	ไม่มี	
1. ข้อมูลผู้รับผิดชอบและที่ตั้งพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ	☐	☐	1. ชื่อผู้ครอบครองพื้นที่ 2. ที่ปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อม 3. ตำแหน่งที่ตั้ง 4. แผนที่โดยสังเขป หมายเหตุ.....
2. ข้อมูลจากการประเมินพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษเพื่อตัดสินใจฟื้นฟู	☐	☐	1. ข้อมูลพื้นที่ 2. สรุปความเสี่ยงพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ 3. การจัดการความเสี่ยงในพื้นที่ปนเปื้อนเบื้องต้น หมายเหตุ.....
3. แผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ	☐	☐	1. ข้อมูลทั่วไป 2. ข้อกำหนดเบื้องต้นก่อนดำเนินการฟื้นฟู 3. การฟื้นฟูการปนเปื้อนในแต่ละตัวกลาง หมายเหตุ.....
4. เหตุผล/ข้อคิดเห็นต่อแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ	☐	☐	1. เจ้าของแหล่งกำเนิดมลพิษ 2. ที่ปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อม 3. บุคคล/องค์กรที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Third - Party) หมายเหตุ.....
5. ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ตรวจสอบ	☐	☐	1. ชื่อหน่วยงาน หมายเหตุ.....

รายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ

(Remediation Action Plan Checklist: RAPC)

1. ข้อมูลผู้รับผิดชอบและที่ตั้งพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ

ชื่อผู้ครอบครองพื้นที่ (เจ้าของพื้นที่ตามกฎหมาย)	ชื่อ _____ เบอร์โทรศัพท์ _____
	ที่อยู่เลขที่ _____ หมู่ที่ _____ ซอย _____ ถนน _____ ตำบล _____
	อำเภอ _____ จังหวัด _____ รหัสไปรษณีย์ _____
	E-mail _____ วิธีการที่ต้องการให้ติดต่อ ☐ โทรศัพท์ ☐ จดหมาย ☐ E-mail
	ผู้ประสานงาน _____ เบอร์โทร _____ E-mail _____

ที่ปรึกษา ด้านสิ่งแวดล้อม	ชื่อ _____ เบอร์โทรศัพท์ _____
	ที่อยู่เลขที่ _____ หมู่ที่ _____ ซอย _____ ถนน _____ ตำบล _____
	อำเภอ _____ จังหวัด _____ รหัสไปรษณีย์ _____
	E-mail _____ วิธีการที่ต้องการให้ติดต่อ ☐ โทรศัพท์ ☐ จดหมาย ☐ E-mail
	ผู้ประสานงาน _____ เบอร์โทร _____ E-mail _____

ตำแหน่งที่ตั้ง	ที่อยู่ _____ ตำบล _____
	อำเภอ _____ จังหวัด _____ รหัสไปรษณีย์ _____
	พิกัด (GCS , UTM) Lat (Y) _____ Long (X) _____
	โซน (สำหรับระบบพิกัด UTM) ☐ 47 ☐ 48
	คำอธิบายการเข้าถึงพื้นที่โดยสังเขป _____

แผนที่โดยสังเขป

รายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ

(Remediation Action Plan Checklist: RAPC)

2. ข้อมูลจากการประเมินพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษเพื่อตัดสินใจฟื้นฟู

รายการ	ข้อมูล		เอกสารอ้างอิง	
	มี	ไม่มี	ชุด	หน้า
2.1 ข้อมูลพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ				
<ul style="list-style-type: none"> ประวัติพื้นที่ก่อนเกิดการปนเปื้อน (ผังเมือง การใช้ประโยชน์ที่ดิน น้ำผิวดิน และน้ำใต้ดิน) ลักษณะพื้นที่ (ชนิดดิน ชั้นดิน ความลาดชัน ค่าการซึมผ่านของน้ำ ระดับความลึกน้ำใต้ดิน) ข้อมูลการตรวจวัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมก่อนการปนเปื้อน (ดิน น้ำผิวดิน และน้ำใต้ดิน) ข้อมูลการพบของเสียอันตรายในพื้นที่ (วัน เวลา ลักษณะของเสียที่พบ) บ่งชี้ของเสียอันตรายที่พบในพื้นที่ (ผลการตรวจวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการ) ลักษณะและขอบเขตการปนเปื้อนในดิน น้ำผิวดิน และน้ำใต้ดิน บ่งชี้ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับชีวิต ทรัพย์สิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แผนผังแสดงรายละเอียดในพื้นที่ปนเปื้อน (กองกากของเสียอันตราย ถนน แหล่งน้ำผิวดิน บ่อน้ำ) 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> ประวัติพื้นที่ก่อนเกิดการปนเปื้อน (ผังเมือง การใช้ประโยชน์ที่ดิน น้ำผิวดิน และน้ำใต้ดิน) 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> ลักษณะพื้นที่ (ชนิดดิน ชั้นดิน ความลาดชัน ค่าการซึมผ่านของน้ำ ระดับความลึกน้ำใต้ดิน) 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> ข้อมูลการตรวจวัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมก่อนการปนเปื้อน (ดิน น้ำผิวดิน และน้ำใต้ดิน) 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> ข้อมูลการพบของเสียอันตรายในพื้นที่ (วัน เวลา ลักษณะของเสียที่พบ) 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> บ่งชี้ของเสียอันตรายที่พบในพื้นที่ (ผลการตรวจวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการ) 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> ลักษณะและขอบเขตการปนเปื้อนในดิน น้ำผิวดิน และน้ำใต้ดิน 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> บ่งชี้ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับชีวิต ทรัพย์สิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> แผนผังแสดงรายละเอียดในพื้นที่ปนเปื้อน (กองกากของเสียอันตราย ถนน แหล่งน้ำผิวดิน บ่อน้ำ) 	☐	☐		
2.2 สรุปความเสี่ยงพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ				
<ul style="list-style-type: none"> ข้อมูลสารเคมีที่สำคัญ (Chemicals of Concern) ที่พบในพื้นที่ปนเปื้อน 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> เส้นทางการรับสัมผัส (Pathways) 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> การรับสัมผัสของประชาชนที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> ความเสี่ยงต่อสุขภาพ ทั้งแบบการเกิดมะเร็งและแบบเจ็บป่วยเรื้อรัง 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> ความเสี่ยงต่อระบบนิเวศ 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> ผลกระทบที่มีต่อทรัพย์สิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 	☐	☐		
2.3 การจัดการความเสี่ยงในพื้นที่ปนเปื้อนเบื้องต้น				
<ul style="list-style-type: none"> มาตรการแก้ไขปัญหาเบื้องต้น (การจัดการกับแหล่งกำเนิดมลพิษ (Source)) 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> มาตรการปิดล้อมพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> มาตรการควบคุมทิศทางการไหลของน้ำท่า (Rainfall Runoff) 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> มาตรการจัดหาแหล่งน้ำอุปโภค - บริโภค ทดแทนแหล่งเดิม 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> มาตรการในการลดเสียงและกลิ่นไม่ให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนข้างเคียง 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> มาตรการเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบ 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> การสื่อสารทำความเข้าใจกับประชาชน 	☐	☐		

รายการตรวจสอบแผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ

(Remediation Action Plan Checklist: RAPC)

3. แผนการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ				
รายการ	ข้อมูล		เอกสารอ้างอิง	
	มี	ไม่มี	ชุด	หน้า
3.1 ข้อมูลทั่วไป				
<ul style="list-style-type: none"> ที่มาและความสำคัญของการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ รายงานการประชุมหารือร่วมกับหน่วยงานราชการและภาคประชาชน หนังสือสัญญาระหว่างผู้ครอบครองพื้นที่และที่ปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อม ใบอนุญาตและเงื่อนไขที่กำหนดในใบอนุญาตจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง 	☐	☐		
<ul style="list-style-type: none"> เป้าหมายการฟื้นฟู เช่น ค่าการปนเปื้อนลดลง 70 – 90% ของการปนเปื้อน หรือต่ำกว่าเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด หรือให้กลับมาอยู่ในระดับค่าพื้นหลัง (Background Level) ระบบฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษแบบนำร่อง (Pilot Scale) โดยวิธี _____ ผลการศึกษาจากระบบฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษแบบนำร่อง (Pilot Scale) 	☐	☐		
3.2 ข้อกำหนดเบื้องต้นก่อนดำเนินการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ				
<ul style="list-style-type: none"> เป้าหมายการฟื้นฟู เช่น ค่าการปนเปื้อนลดลง 70 – 90% ของการปนเปื้อน หรือต่ำกว่าเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด หรือให้กลับมาอยู่ในระดับค่าพื้นหลัง (Background Level) ระบบฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษแบบนำร่อง (Pilot Scale) โดยวิธี _____ ผลการศึกษาจากระบบฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษแบบนำร่อง (Pilot Scale) 	☐	☐		
3.3 การฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ				
<ul style="list-style-type: none"> การฟื้นฟูดินปนเปื้อน โดยวิธี _____ การฟื้นฟูน้ำผิวดินปนเปื้อน โดยวิธี _____ การฟื้นฟูน้ำใต้ดินปนเปื้อน โดยวิธี _____ ตำแหน่งที่ตั้งและแผนผังระบบฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ (Layout) รายละเอียดการออกแบบ พร้อมรายการคำนวณ รายการวัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องจักร การควบคุมมลพิษทางอากาศ (Air Pollution Control) คู่มือการใช้งานระบบ (Operations Manual) แผนบำรุงรักษาระบบ และรายการตรวจสอบประจำสัปดาห์ ข้อกำหนดด้านความปลอดภัยในการทำงาน และแผนตอบโต้เหตุฉุกเฉินเมื่อเกิดอุบัติเหตุ แผนเดินระบบฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนระยะแรก (Start Up) พร้อมผลวิเคราะห์ตัวอย่างสิ่งแวดล้อม ผลวิเคราะห์ตัวอย่างสิ่งแวดล้อมเมื่อระบบฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนเข้าสู่สภาวะคงตัว (Steady State) ระยะเวลาฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนและแผนติดตามตรวจสอบตัวอย่างสิ่งแวดล้อม (Monitoring) การประเมินผลกระทบต่อประชาชนจากการเดินระบบ เช่น เสียง ฝุ่น ไอระเหย เป็นต้น แผนใช้ประโยชน์ที่ดินในอนาคต วิเคราะห์ความคุ้มค่า (ต้นทุน – ผลประโยชน์) ข้อมูลเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบ 	☐	☐		

